

DESAPAREIX EL MESTRE DEL CONTE

La mort de Pere Calders deixa la literatura catalana sense un dels seus millors narradors

La desaparició del mestre català del conte, mort dijous a les onze de la nit, suposa la pèrdua per a les lletres catalanes d'un dels seus millors narradors. Pere Calders i Rossinyol, 81 anys, símbol de la recuperació de la literatura

catalana de postguerra, deixa una extensa i popular obra, amb títols com *Cròniques de la veritat oculta*, *L'ombra de l'atzavara* i *Invasió subtil i altres contes*. El món cultural i polític va expressar ahir unànimement el pesar per tan

destacada pèrdua. Llegit i respectat pels lectors de totes les edats, Calders ha exercit una reconeguda influència literària. Els funerals per l'escriptor es faran avui a les 11 del matí a l'església de Pompeia

Redacció

BARCELONA

Pere Calders, escriptor, periodista i dibuixant, va morir la nit de dijous als 81 anys, afectat per un càncer. El decés es va produir a casa de la filla, Rosa Calders, on residia des de feia un mes. "Des del març estava molt delicat, especialment a partir del maig. Tenia moltes ganes de viure i va morir lluitant amb una gran serenitat", va declarar Rosa Calders, ahir al matí, emocionada.

Primer en aquest domicili barceloní i després a la seu de la Institució de les Lletres Catalanes —on va ser instal·lada la capella ardent—, personalitats del món cultural i polític català, familiars, amics i ciutadans anònims van visitar les despulles de qui ha estat considerat un dels millors narradors de la literatura catalana.

Els funerals, avui al matí

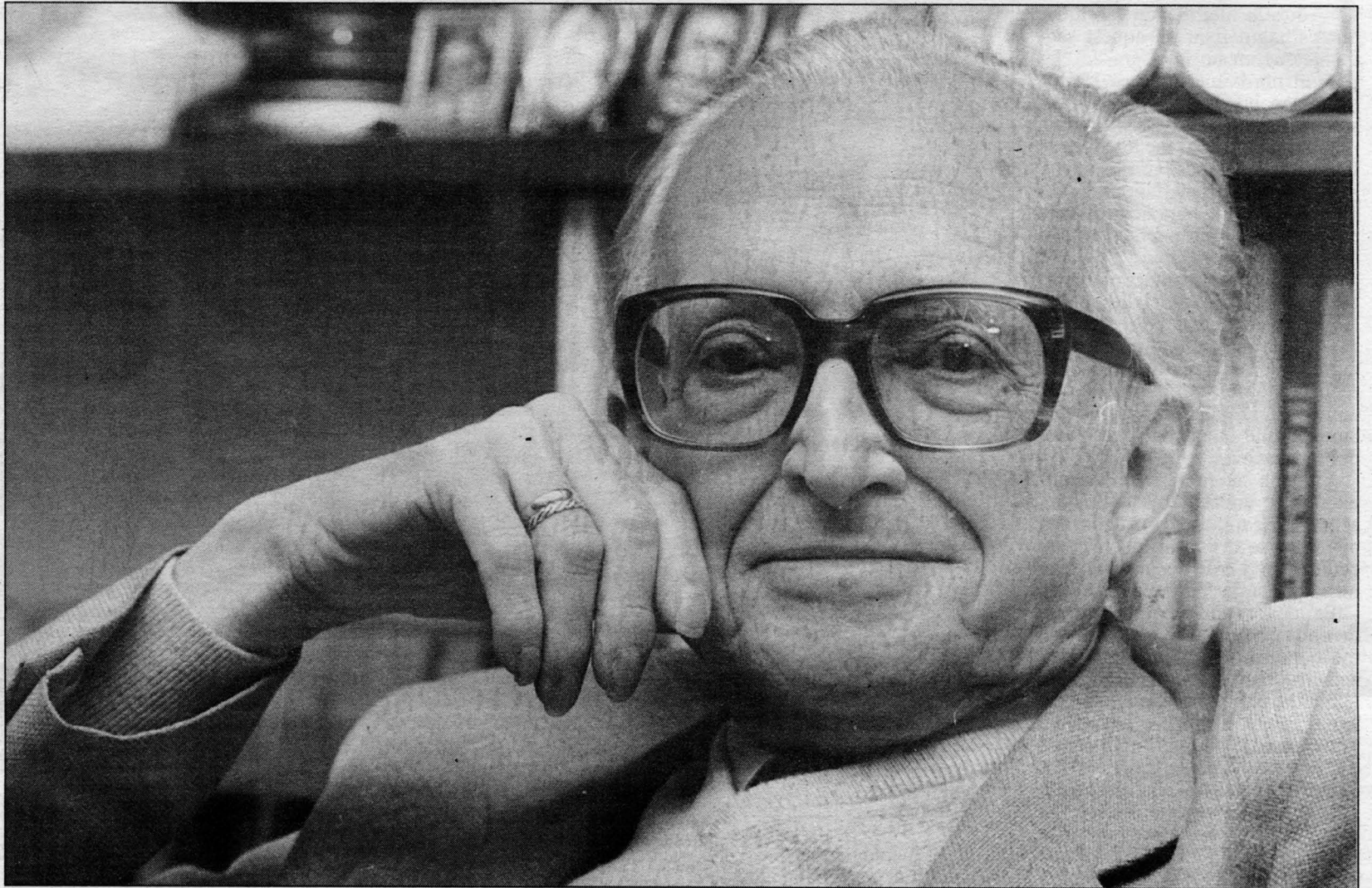
Els funerals es faran avui, a les 11 del matí, a l'església de Pompeia, al xamfrà entre l'avinguda Diagonal i la Riera de Sant Miquel.

Pere Calders, home consagrat a la família i la creació literària, deixa esposa —Rosa Artís-Gener, germana del seu inseparable amic Avel·lí Artís-Gener— i quatre fills, així com una extensa obra narrativa i periodística, a més dels dibuixos satírics de joventut.

Dotat d'una fina ironia, l'obra de Pere Calders va obtenir un ampli reconeixement a partir de finals dels anys setanta, i especialment es va donar a conèixer entre el gran públic arran de l'obra teatral *Antaviana*, basada en els seus relats i portada a escena el 1978 per Dagoll Dagom. Aquell mateix any va sortir el llibre *Invasió subtil i altres contes* (premi Serra d'Or), un dels seus títols de més èxit, avui en la vintena edició. Obres anteriors són *Cròniques de la veritat oculta* (premi Víctor Català 1954) i *L'ombra de l'atzavara* (premi Sant Jordi 1964).

A la seva literatura assequible als lectors de totes les edats s'afegia la facilitat de tracte d'un intel·lectual senzill i compromès amb la llengua i la cultura catalanes, la llibertat i la democràcia. Calders, que en més d'una ocasió s'havia definit com un "tímid fonamental", des del seu retorn de l'exili mexicà, el 1962, va exercir un mestratge literari entre les noves generacions d'escriptors.

El 1985 va veure publicades les seves obres completes per Edicions 62, en dos volums que ara seran completats amb els articles periodístics, la majoria escrits al diari AVUI. L'escriptor era president d'honor del premi Pere Calders de contes de l'AVUI. El 1986 li va ser concedit a Pere Calders el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i el premi Ciutat de Barcelona. La seva extensa obra literària ha estat traduïda al castellà, anglès, francès, portuguès, txec i alemany.

JORDI GARCIA / ARXIU

L'escriptor, periodista, i dibuixant Pere Calders, en una foto d'arxiu

OPINIÓ

Un gran escriptor i un gran català

JOAN TRIADÚ

M' imagino Pere Calders a l'altre món dient el mateix i amb les mateixes paraules d'un personatge vell d'una de les seves narracions més antològiques: això que us sembla tan extraordinari ha passat milers i milers de vegades i cadascú adopta la solució que va més d'acord amb el seu temperament, com en totes les coses.

Per a l'arribada al Paradís no hi ha millors paraules que les pròpies dites a consciència, com feia ell. Sense oblidar que justament el conte que encapçala el seu primer llibre tracta dels nostres primers pares. Pere Calders no sols estava preparat per a la mort. També portava dins la meravella d'una altra vida, cercada, i fins i tot trobada en tot el que li era possible, en aquesta, en la vida que, ben a desgrat seu, dels seus i de tots nosaltres, s'ha acabat ara.

Hem perdut un gran escriptor i un gran català, però ens resten la seva obra i el seu exemple. Com a gran escriptor, el seu mestratge és irreplicable, però com a home el seu model és ben vigent i aplicable. La seva fidelitat, tan natural, a la llengua és un signe de contradicció enfront de les teories sobre la dificultat

de fer-se entendre de les majories i de tothom en una llengua correcta, i alhora culta, i amb un estil propi.

Pere Calders és una afirmació d'independència i d'universalitat de la cultura catalana, ja que ha fet la seva obra tal com ell ha volgut fer-la, sense necessitat d'usar cap altra llengua que la pròpia. D'ella ha estat traduït a sis o set idiomes, pels seus valors originals i intrínsecs. No hi valen excuses, doncs, o són excuses de mal pagador: Calders ens ha deixat aquest exemple d'universalitat en català i des del català.

En paral·lel, cal tenir a mà un altre argument, en el mateix sentit, que ens forneix la seva trajectòria social com a escriptor: Calders ha assolit la popularitat i el prestigi social, o el que amb un terme poc o molt ostentós podríem anomenar la glòria, en vida. És cert que potser calgué l'èxit d'*Antaviana*, o sigui, la via del teatre, perquè el seu nom saltés a un primer terme, com li pertocava, i des d'aleshores el pas cap a la fama ja

no es deturés.

Feliç, diria jo, l'escriptor que assoleix, com Pere Calders, una irradiació sense fronteres i una plenitud de reconeixement de milers de lectors, en bona part joves, sense cedir gens en les seves conviccions ni en l'estètica fonamental del seu art, i mantenint-se per sempre fidel a la seva llengua, a la llengua nacional del seu poble.

Com a escriptor, deixeble reconegut de Josep Carner i autor jove prologat per Carles Riba, assumeix la lliçó del noucentisme i ja no deixa mai l'ús i el domini d'un "llenguatge pla, instrumental, d'intrínseca bellesa", diria, citant-me a mi mateix, del pròleg de quaranta anys enrere de *Cròniques de la veritat oculta*. Amb aquest instrument dibuixa el món real en termes imaginaris, convençut que tot allò que explica ha passat o pot passar. Aquest és el realisme més intel·ligent i més productiu que pot exhibir un escriptor, obert a la meravella i el do humà de la fantasia possible.

L'humor és aquí la forma d'un pensament i el conte tot un art de pensar, de manera que cal plànyer aquells als quals el somriure i la rialla amb què acollim la lectura de tantes narracions sorprenents de les novel·les menys convencionals, de les cròniques i dels articles de Pere Calders, no els provoqui un petit o un gran trontoll al pensament. Perquè hauran restat al llindar de la casa encantada i, al capdavall, al llindar d'ells mateixos.

Però encara tot un angle de l'obra de Pere Calders resta en la forçosa dispersió que comporten les col·laboracions periòdiques a la premsa. Calders ha estat un periodista d'altura, entre el comentari puntual i l'assaig, i això des de la joventut, gairebé des de l'adolescència, fins ara mateix, en començar-li la posteritat. Si cap editor no es veu amb cor, o a cap no li escau, de fer aplegar i editar tot aquest corpus magistral de creació i pensament que és el periodisme de Pere Calders, caldria que la Generalitat, en pla d'editora nacional, es proposés de no deixar perdre per a les nostres lletres i per a la nostra llengua un tresor tan vivent com inestimable.